

SKRYPT KURSU ZASTĘPOWYCH

50

SZCZEP WDH I WGZ IM. J. RODOWICZA "ANODY"

AUTORSTWA I POD REDAKCJĄ
E. SIOŃEK, M. SIUDOWSKIEJ

Stowarzyszenie Harcerskie

W a r s z a w a , c z e r w i e c 2 0 2 4

spis treści

przedmowa.....	3
zastęp i zastępowy.....	4
zasady dobrej zbiórki.....	6
formy pracy.....	9
praca z Prawem Harcerskim.....	10
gawęda – krótki poradnik.....	13
system stopni i sprawności.....	13
system kar i nagród.....	18
obrzędowość.....	20
bank pomysłów na zbiórki.....	22
jak napisać roczny plan pracy.....	23
zastęp oczami Rady Szczepu.....	24

przedmowa

Cześć i czuwaj, drużny i druhowie!
Oddajemy w Wasze ręce skrypt kursu zastępowych przygotowany przez nas dla obecnych i przyszłych zastępowych szczebu 50, ale i dla ich kadr. Zależało nam, by był on przystępny zarówno dla pracujących z nim na codzien zastępowych, jak dla i starszych funkcyjnych w przygotowywaniu kursów zastępowych dla swoich ZZ-ów.

Mamy nadzieję, że niniejszy skrypt będzie dla Was przydatnym i czytelnym narzędziem, które pozwoli Wam rozwinąć skrzydła w pracy na funkcji i zainspiruje Was do działania!

Miłej i owocnej lektury!

*pwd. Michalina Siudowska węd.
drużynowa 50 pWDH-ek "Róża wiatrów"
pwd. Ewa Sionek węd.
drużynowa 50 WGZ "Strażniczki wielkiej
tajemnicy"*

Szczególne podziękowania dla:

pwd. Rafała Szczerby HO (rozdział o stopniach męskich)

trop. Alicji Oskroba (rozdział o pisaniu rocznego pp)

phm. Anny Dmowskiej węd. (konsultacja merytoryczna)

hm. Julianny Rutkowskiej HR (konsultacja merytoryczna)

*pwd. Michaliny Dąbrowskiej węd. (-//- rozdziału o
sprawnościach)*

ćwik. Wojciecha Mickiewicza (korekta)

phm. Beaty Pozorek węd.

pwd. Jana Dziedzica HO

ćwik. Oskara Sakowicza

wyw. Leopolda Mikienko

zastęp

Zastęp to najmniejsza jednostka organizacyjna w harcerstwie; zwykle jest w nim od 4 do 8 harcerek/harcerzy.

To na zastępie opiera się działanie drużyny (a co za tym idzie, wyższych struktur) - zarówno w roku harcerskim, jak i na obozie.

Ważne jest więc, by zastęp działał jak najsprawniej i jak najprężniej!

Od zastępu rozpoczyna się droga harcerska większości harcerek/harcerzy, a od bycia zastępową/zastępowym zaczyna się przygoda z funkcjami! Pracując w zastępie często zyskuje się znajomości, umiejętności i kompetencje na całe życie. Wiadomo, każda grupa ma swoje wzloty i upadki: bardzo możliwe, że w zastępie pojawią się konflikty lub sprzeczki. Najważniejsze jest to, żebyście nauczyły/nauczyli się, jak je rozwiązać. Każde dogadanie się w jakiejś kwestii dołoży pewną cegiełkę do waszego zastępu i go wzmocni. W ten sposób zbudujecie mocną i zgraną grupę, w której będziecie dobrze się bawić, wspólnie uczyć i budować niesamowite więzi.

zastępowa/y

Zastępowa/y jest bardzo ważna/y w pracy zastępu:

- jest przywódcą - to ona/on planuje i organizuje zbiórki, zajmuje się w dużej mierze prowadzeniem ich i jest osobą, która nadaje rytm działaniu zastępu
- starszą siostrą/bratem - to ona/on troszczy się o swoje harcerki/swoich harcerzy, wspiera emocjonalnie (i nie tylko w sprawach harcerskich), a także uczy pracy w grupie i harcerstwie, pokazuje sobą, jakim warto być człowiekiem, ale i harcerką/harcerzem
- łącznikiem między kadrą a zastępem - to ona/on jest najbliżej harcerek, bądź harcerzy, to najczęściej z nią/nim się widzą.

Jest to więc bardzo odpowiedzialna, lecz wdzięczna funkcja. Pozwoli wam zdobyć umiejętności przywódcze i pracy w grupie, co na pewno przyda się w przyszłości.

zasady dobrej zbiórki

*Podczas planowania zbiórki ważne jest, aby zastosować się do kilku zasad.
Sprawi to, że zbiórka będzie spójna i przyjemna dla harcerzy,
a także dla ciebie.*

ZACHOWAJ LOGICZNY CIĄG

Ważne jest, aby poszczególne elementy zbiórki wynikały z siebie. Odnosi się to zarówno do otoczki fabularnej, jak i celowości form pracy. To znaczy, że jeżeli chcemy zrobić zbiórkę z fabułą, musimy wprowadzić ją na samym początku. Natomiast, gdy chcemy się czegoś nauczyć na zbiórce, logicznym jest, że najpierw wprowadzimy wiedzę, a później ją sprawdzimy lub wykorzystamy.

NIE POMIJAJ 4 ELEMENTÓW

Każda zbiórka powinna mieć obrzędowe rozpoczęcie i zakończenie zbiórki. Poza tym, w konspektach powinno się znaleźć zadanie dla zastępu, czyli coś co zaangażuje harcerki/harcerzy do udziału w zbiórce oraz poprawi umiejętność pracy jako grupa. Po zadaniu powinna pojawić się też gawęda, która pokrótce wyjaśni, co osiągnął zastęp podczas zadania. Pamiętaj, że gawęda nie musi koniecznie być opowiadana w kręgu przy ognisku.

STOSUJ PRZEMIENNE FORMY

Form pracy jest mnóstwo. Wiadomo, że każdego znudzi używanie ciągle tej samej. Dlatego należy je przeplatać. Ważne jest też, aby po formie ruchowej pojawiła się forma bardziej siedzona. Są jednak sytuacje, gdy można się do tego nie stosować, np. gdy harcerki/harcerzy rozpiera energia, możecie więcej pobiegać :)

NIE SPIESZ SIĘ I NIE ZWLEKAJ

Zdarza się, że podczas zbiórki coś pójdzie szybciej lub się przedłuży. Wtedy można spróbować inną część zmienić lub z czegoś zrezygnować. Możliwe jest też, że pewna aktywność znudzi bardzo szybko zastęp. W takiej sytuacji również spróbuj w miarę możliwości ją skrócić. Dostosuj tempo zbiórki pod zastęp.

STOSUJ ODPOWIEDNIE FORMY DO TREŚCI

Wiele form pasuje do wielu treści. Tutaj naprawdę wiele zależy od twojej kreatywności. Pamiętaj tylko, że do pewnych rzeczy coś może mniej pasować (np. samarytanka i kominek).

COŚ NOWEGO, COŚ STAREGO

Zbiórka składa się z dwóch rodzajów aktywności. Stare, czyli te co pojawiają się regularnie, są formą obrzędu i odróżnią zbiórki harcerskie od innych zajęć dodatkowych. Coś nowego za to wprowadzi element zaskoczenia i zaciekawi zastęp. Starajcie się wracać do poprzednio wprowadzanych elementów, żeby je przypomnieć!

NIE RÓB WSZYSTKIEGO SAM

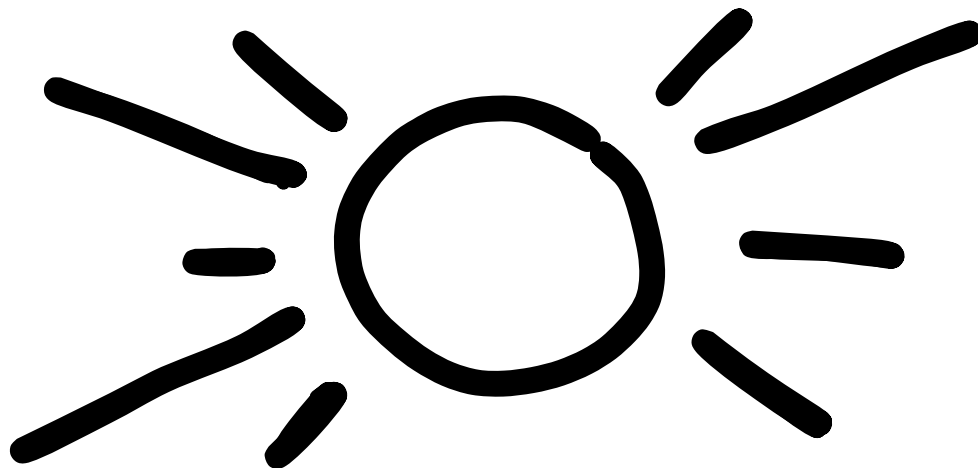
Pomyśl o tym, czym interesują się osoby w twoim zastępie: oże ktoś się nada do poprowadzenia jakiejś zbiórki lub jej fragmentu? Daj innym przestrzeń na podzielenie się swoją pasją, niech każdy coś włoży w ten zastęp. Możesz zrobić zbiórkę, na której każdy opowiada o ulubionej książce bądź filmie. Możesz też dopasować temat zbiórki pod konkretną osobę i poprosić ją o pomoc w przygotowaniu. Możliwości jest mnóstwo.

DOSTOSUJ ZBIÓRKĘ POD ZASTĘP

Pamiętaj, że nie wszystko musi interesować twoich harcerzy. Warto zorientować się, jakie są zainteresowania twojego zastępu i wykorzystać je przy planowaniu zbiórki. Dzięki temu będzie ona dla harcerzy znacznie ciekawsza.

ZASTĘPOWY TEŻ SIĘ BAWI

Pamiętaj, ty też jesteś uczestnikiem zbiórki! Bierz udział w zadaniach i grach. Na pewno złapiesz wówczas lepszy kontakt z zastępem i - przede wszystkim - skorzystasz ze zbiórki. Bardzo prawdopodobne, że jeżeli ty będziesz się dobrze bawić, zastęp również będzie.

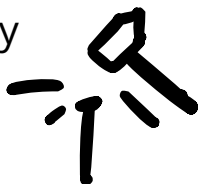

formy pracy

Form pracy jest mnóstwo. Jedyne co cię ogranicza w tej kwestii to tylko twoja głowa. A tutaj krótka lista z pomysłami :)

Formy praktyczne

- samarytanki
- musztra
- gotowanie
- majsterkowanie
- szyfry

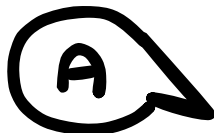
Formy manualne

- rysowanie
- malowanie
- szycie
- budowanie
- lepienie z gliny
- lepienie z plasteliny

Formy słowne

- gawęda
- sonda
- gry słowne
- debata
- dyskusja
- sąd
- piosenka
- scenka
- tworzenie piosenki
- lub wiersza

Formy terenowe

- gra terenowa
- zwiad
- wędrówka
- olimpiada
- podchody

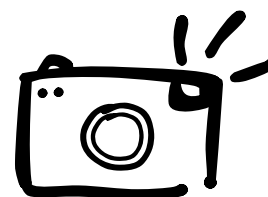
Wyjścia

- muzeum
- teatr
- kino
- park
- piknik

Inne

- kręcenie filmu
- wywiad
- fotografia
- kalambury
- gra ekonomiczna

praca z Prawem Harcerskim

Prawo Harcerskie jest dla nas kodeksem postępowania - ma inspirować nas do stawania się lepszymi ludźmi i wartościowymi członkami naszych społeczności. Składając Przymierzenie, obiecujemy być posłuszni Prawu, ale co dokładnie ono zawiera i jak mamy je wypełniać? Warto raz na jakiś czas porządnie się nad tym zastanowić (możecie też zasugerować ZZ o Prawie Harcerskim waszej kadrze).

Waszym zadaniem jako zastępowych jest ułatwianie waszym harcerkom życia w zgodzie z Prawem Harcerskim, dlatego ważne jest, żebyście i wy je rozumiały i go przestrzegały. Praca z PH wcale nie musi być przerażająca: wystarczy dobrze się przygotować i postawić na przystępność i różnorodność!

sugestie form pracy z punktami

punkt PH	pytania pomocnicze	sugestie form pracy
Harcerka/Harcercz służy Polsce i sumiennie spełnia swoje obowiązki.	Co oznacza służba Polsce? Jakie można mieć obowiązki?	służba, kominek, odwiedzenie miejsc związanych z historią i tradycjami Polski, debata o patriotyzmie
Na słowie harcerki/harcercza polegaj jak na Zawiszy.	Dlaczego warto być słownym? Czym jest odpowiedzialność?	kominek, praca codzienna
Harcerka/harcercz jest pożyteczna/y i niesie pomoc bliźnim.	Jaką pomoc można nieść? A jak być pożytecznym dla swojego najbliższego otoczenia?	służba, kominek, zaangażowanie się w wolontariat pozaharcerski,
Harcerka/harcercz w każdym widzi bliźniego, a za siostrę/brata uważa każdą inną harcerkę/każdego innego harcerza.	-	codzienna praca w zastępie, kominek, zbiórka z innym zastępem

Harcerka/harcerz postępuje po rycersku.	Co to znaczy?	codzienna praca w zastępie, kominek
Harcerka/harcerz miłuje przyrodę i stara się ją poznać.	Czemu warto znać przyrodę wokół nas? Dlaczego powinniśmy chronić nasze środowisko? Jak możemy pomóc przyrodzie jako harcerze?	kominek, służba, wyjście do parku narodowego lub innego miejsca ochrony przyrody, akcja na dzień ziemi, wyjście do zoo lub ogrodu botanicznego
Harcerka/harcerz jest karna/y i posłuszną/y rodzicom i wszystkim swoim przełożonym.	Czy warto słuchać przełożonych? Co to znaczy być karnym?	kominek, rozmowa, codzienna praca z zastępem
Harcerka/harcerz jest zawsze pogodna/y.	Co to znaczy być pogodnym? Jak radzić sobie z negatywnymi emocjami?	kominek, rozmowa, zbiórka o samopoczuciu i dbaniu o siebie
Harcerka/harcerz jest oszczędna/y i ofiarna/y.	Po co oszczędzać pieniądze?	rozmowa, akcja zarobkowa, wspólne zbieranie pieniędzy na jakiś cel, planowanie budżetu,
Harcerka/harcerz jest czysta/y w myśli, w mowie i uczynkach; nie pali tytoniu i nie pije napojów alkoholowych.	Co oznacza bycie "czystym"?	kominek, rozmowa, debata, własny przykład

jak poprowadzić kominek o PH?

Formą bardzo chętnie wykorzystywaną w pracy z Prawem Harcerskim jest kominek. Wielu z Was może się on wydawać bardzo trudny do zaplanowania i przeprowadzenia, ale nic bardziej mylnego! Oto kilka rad, jak przygotować się do poprowadzenia kominka związanego z Prawem:

1. Rozplanujcie sobie przebieg i nauczcie się go na pamięć - nie warto za często zerkać w kartkę podczas kominka.
2. Niech Wasza gawęda będzie ścisła: ani zbyt długa, ani skomplikowana - to utrudni dalszą pracę.
3. Zaproście zastęp do dyskusji, a nawet ruchowych form pracy - pomoże to harcerkom/harcierzom się skupić!

gawęda - krótki poradnik

Wiele z Was pewnie słyszało już gawędę - zapewne opowiedzianą przez kogoś z kadry drużyny lub komendy szczerpu na jakimś ognisku lub kominku. Czy wicie jednak, że i wy możecie opowiedzieć swoim harcerkom/harcerczom gawędę? Zadanie wydaje się być trudne, ale wcale takie nie jest! Do opowiedzenia gawędy trzeba się jednak dobrze przygotować.

Gawęda może być Waszego autorstwa - wtedy warto czerpać z własnych doświadczeń i przemyśleń (nie jest to jednakże konieczne - równie dobrze możecie opowiedzieć o czymś co przytrafiło się Waszym znajomym, czy bliskim), wcale jednak nie musi! Gawędą jest też np. przeczytanie słuchaczom bajki lub legendy czy przytoczenie fragmentu filmu. Jeżeli nie czujecie się pewnie w tworzeniu/wymyślaniu gawęd, poproście o pomoc Waszą kadrę!

Tak, jak przygotowujecie plan kominka, tak warto przygotować sobie plan gawędy w punktach. Z pewnością pomoże Wam też poćwiczenie mówienia gawędy na głos przed zbiórką - szczególnie tym z Was, którzy nie czują się pewnie przemawiając publicznie.

Możecie poprosić kogoś, żeby opowiedział u Was na zbiórce gościnną gawędę. Nie jest to jednak rozwiązanie na każdy kominek!

system stopni i sprawności

w tym rozdziale znajdziecie wskazówki na temat rozpisywania stopni i sprawności oraz wykorzystania ich w pracy zastępu!

D L A H U F C A Ż E Ń S K I E G ©

Ochotniczka *w domu, w szkole, w drużynie stara się zasłużyć na miano harcerki.*

Od ochotniczki zaczyna się zarówno przygoda harcerki ze stopniami, jak i wasza przygoda z ich rozpisywaniem! Ochotniczka to stopień najbardziej podstawowy - podczas jego realizacji dziewczyny zdobywają umiejętności, na których będą potem bazować kolejne stopnie swojej harcerskiej ekspertyzy - uczy się Prawa Harcerskiego, dowiaduje się, kto rządzi Polską, zdobywa podstawowe umiejętności samarytańskie, terenoznawcze i przyrodoznawcze. Większość wymagań tego stopnia zalicza się uczestnictwem w zbiórkach i innych akcjach harcerskich.

Tropicielka *szuka harcerskiej przygody. Tropi teraźniejszość i przeszłość.*

Tropicielka jest stopniem, który wymaga od dziewczyn więcej - umiejętności, zaangażowania i pracy własnej. W zakresie tego stopnia coraz bardziej można też realizować własne umiejętności i pogłębiać własne zainteresowania.

jak rozpisać stopnie?

Mogłyście już mieć okazję usłyszeć sformułowanie, że stopień rozpisuje się pod harcerkę, ale co to w praktyce oznacza? Rozpisując stopień danej harcerki musimy zachować równowagę między zachowaniem odpowiedniego poziomu trudności - żeby przy zdobywaniu stopnia delikwentka się zwyczajnie nie znudziła - ale i nie postawić przed przyszłą ochotniczką czy tropicielką wymagań dla niej zbyt wymagających. Rozpisywanie stopni ma jeszcze jedną zaletę - możemy dopasować stopień do zainteresowań i umiejętności harcerek! Harcerce, która lubi chodzić po górach możemy zadać do odbycia dłuższą wycieczkę, a jeżeli na przykład rozpisujemy ochotniczkę z harcerką, która lubi malować, może niech przedstawi oś czasu historii Polski w formie serii obrazków?

Młodzik

stara się postępować zgodnie z Prawem Harcerskim, jest samodzielny i zaradny, w życiu domowym nie potrzebuje obsługi.

Od tego stopnia zaczyna się wędrówka młodego, ale i dzielnego harcerza. Jest to pierwszy stopień - zdobywając go, harcerze kładą pierwsze, ale solidne fundamenty pod przyszłe harcerskie przygody. Dowiadują się, o co tak naprawdę chodzi w harcerstwie, poznają techniki harcerskie i - co równie ważne - uczą się odpowiedzialności.

Wywiadowca

W swojej służbie wywiadowca szuka harcerskiej przygody, tropi terażniejszość i przeszłość. Wyrabia swoją spostrzegawczość, sprawność i szybką orientację. W harcach osiąga wprawę, którą może zaimponować młodszemu. Zdobywa umiejętności pozwalające prowadzić zastęp lub pełnić inną funkcję w drużynie.

Stopień ten jest już poważniejszym wyzwaniem. Zdobywając go, harcerz musi nie tylko wykazać się umiejętnościami, sprawnością i wytrwałością, ale też nauczyć się, jak prowadzić innych - swoich przyszłych podopiecznych - drogą, którą do teraz przeszedł sam. Mówiąc prościej, uczy się kierować zespołem, jednocześnie samemu się rozwijając.

jak pomóc harcerzowi w zdobyciu stopnia?

Stopnie w hufcu męskim zwykle zdobywane są na podstawie książeczki stopni. Harcerze nie rozpisują stopni w sposób oficjalny, a jedynie sami decydują, co mają zrobić, aby spełnić punkt w wymaganiach stopnia.

Jako zastępowy masz ogromny wpływ na stopnie swoich harcerzy. Jak natomiast możesz im pomóc w ich realizacji?

Głównym sposobem jest motywowanie ich do tego - harcerz musi widzieć sens robienia stopnia. Regularne organizowanie kapituł dla całego zastępu ułatwia Wam nadzór nad realizacją stopnia. Ponadto, dzięki temu widzicie, jakich umiejętności nadal brakuje Waszym wychowankom. Dzięki temu macie informację zwrotną, nad czym dobrze byłoby popracować na kolejnych zbiórkach.

krótki opis rodzajów sprawności

Sprawności są przydatnym narzędziem dla harcerki/harcerza - podczas ich realizacji można zdobyć nowe umiejętności lub poszerzyć te już posiadane. Oprócz stopni trudności (gwiazdek) dzielimy je na działy tematyczne:

- praca nad sobą
- samarytańskie
- pracy rąk
- moda i uroda
- polowe
- katolickie
- obozowe
- turystyczne
- przyrodnicze: leśne, botaniczne, ogrodnicze, zoologiczne
- sportowe
- opieka nad zwierzętami
- ochrona środowiska
- obywatelskie
- tradycji narodowej
- naukowe i techniczne
- artystyczne

Przy tak szerokim zakresie działów z pewnością każdy znajdzie coś dla siebie nie tylko przy konieczności zaliczenia wymagania na stopień! Jeżeli jednak czujecie, że brakuje wam jakiejś sprawności, zawsze możecie rozpisać takową i zgłosić to instruktorom!

system gwiazdek przy sprawnościach

sprawności na poziomie ochotniczki/młodzika
(poziom początkującego)

sprawności na poziomie tropicielki/wywiadowcy
(jednym z wymagań na sprawność jest czasami
zamknięcie odpowiedniej sprawności
jednogwiazdkowej)

sprawności na poziomie pionierki/ćwika (jednym z
wymagań na sprawność jest czasami zamknięcie
odpowiedniej sprawności dwugwiazdkowej)

(symbolizującą sprawności mistrzowskie) - te
sprawności są zwykle zdobywane przez
harcerki/harcerzy o dłuższym stażu.

Oczywiście można sprawności jednogwiazdkowe zdobywać po
zamknięciu pierwszego stopnia; zdarzają się też osoby na
drugim stopniu zdobywające sprawności trzygwiazdkowe.

system kar i nagród

Nagrody (a czasem też kary) są jedną z najskuteczniejszych form **zachęcenia** człowieka **do działania**. W harcerstwie działa to wbrew pozorom dość powszechnie.

Nagrodą dla harcerki/harcera **może być** otrzymanie funkcji, przyznanie sprawności lub stopnia, czy chociażby pochwała; można też wBardzo ważne jest, aby stosować nagrody, bo w ten sposób możemy pokazać harcerzom, że widzimy ich zaangażowanie i je doceniamy. Istotne jest jednak, żeby **nie przesadzać** z tym. Jeżeli ktoś cały czas dostaje nagrody, przyzwyczajają się do nich i nie widzi w tym nic wyjątkowego. Trzeba też uważać, żeby kogoś nie nagradzać bez powodu, bo wtedy można stracić zaufanie reszty zastępu. Oprócz tego **urozmaicaj** system nagród i **dopasuj je** wagą do osiągnięcia członka zastępu.

system kar i nagród

Nagrody (a czasem też kary) są jedną z najskuteczniejszych form **zachęcenia** człowieka **do działania**. W harcerstwie działa to wbrew pozorom dość powszechnie.

są stosowane znacznie rzadziej, niż nagrody. Trzeba być z nimi bardzo ostrożnym, żeby nie zniechęcić kogoś do zastępu. Dlatego lepiej zacząć od upomnień. Są one zdecydowanie łagodniejsze i jasno dają do zrozumienia, za co zwracamy uwagę. Jeżeli jednak wasza ingerencja nie skutkuje, warto poprosić o pomoc osobę z wyższą funkcją. Samo zaangażowanie takiej osoby może uświadomić harcerzom powagę sytuacji. Karą nie może być zmuszenie do pomocy komuś. Wtedy pozostanie to traktowane jako kara i zniechęci osobę do pomagania z własnej woli.

Uwaga na kary fizyczne (przysiady, pompki, stanie na baczność) - w żadnym razie nie można ich stosować ekscesywnie!

obzędowość

w tym rozdziale zawarte zostały informacje o tym, czym jest obrzędowość zastępu i jak z nią pracować! Bycie częścią zastępu wraz z jego wszystkimi elementami obrzędowymi kształtuje harcerską osobowość na wiele lat - pytajcie znajomych starszych harcerzy, czy pamiętają, w jakich zastępach byli po kolei (na pewno będą to pamiętać)

elementy obrzędowości zastępu

dzięki nim buduje się wspólna tożsamość zastępu i jego jedność

główna legitymacja harcerki/harcerza (i szeregowej/szeregowego, i zastępowej/zastępowego) **nazwa zastępu**
- od razu wiadomo, do jakiej grupy przynależy!
Wybiera się ją zwykle już na pierwszych zbiórkach - już od początku jest ona ważnym elementem tożsamości zastępu.

znaczek zastępu

jest widocznym na mundurze symbolem przynależności do zastępu (również wtedy, gdy reszty zastępu nie ma w pobliżu). Warto, by zastęp stworzył go samodzielnie - od etapu projektu do samego wykonania: nie tylko zbliży was to do siebie, ale sprawi, że będziecie dumni z własnoręcznie wykonanej pracy!

dzięki niemu reprezentujecie się na różnych oficjalnych okazjach. Jest punktem honoru zastępu - należy go pilnować, chronić przed warunkami atmosferycznymi oraz oczywiście szanować! **proporzec zastępu**
Zastęp tworzy proporzec samodzielnie - to zwykle pierwszy wspólny projekt, jeszcze przed pionierką obozową - pamiętajcie, by zadbać o uczciwy podział pracy!

dzięki nim wasze zbiórki będą wyjątkowe dla waszego zastępu!

**tradycje
i obrzędy**

**tradycje
i obrzędy
obozowe**

dzięki nim będziecie miały/mieli wspólne dla was wspomnienia z obozu! Warto już przed obozem zastanowić się, co chcecie zrobić i sprawdzić, czy będziecie mieli na to czas

może być to istniejąca piosenka, a możecie napisać ją same (zależnie od obrzędowości drużyny) - chodzi o to, żeby była ważna dla was!

**piosenka
zastępu**

**merch
zastępu**

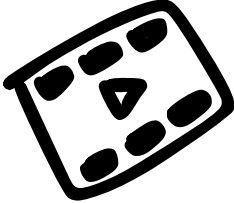

możecie stworzyć wszystko: od naklejek po skarpetki! będzie to dla was fajny gadżet i pamiątka.

Zastęp Zastępowych również jest (jak sama nazwa wskazuje) zastępem i ma on swoje elementy obrzędowe, często analogiczne do elementów obrzędowych zastępów "standardowych": nazwa, znaczek, proporzec etc. Zastępowymi ZZu są drużynowi, a podzastępowymi - przyboczni, więc to oni z nimi pracują!

To, że jakiś element obrzędowości nie został wymieniony w skrypcie, nie oznacza że nie możecie go wprowadzić! Bądźcie kreatywni!

bank pomysłów tematów zbiórek

**techniki
harcerskie:**
pionierka
nawigacja
szyfry
samarytanka

historyczne:
historia Polski
historia miasta
epoki dziejów
prehistoria

kulturalne:
filmy
malarstwo
rzeźba
muzyka
książki
teatr

technologiczne:
wynalazki
majsterka
robotyka
pojazdy

sprawności

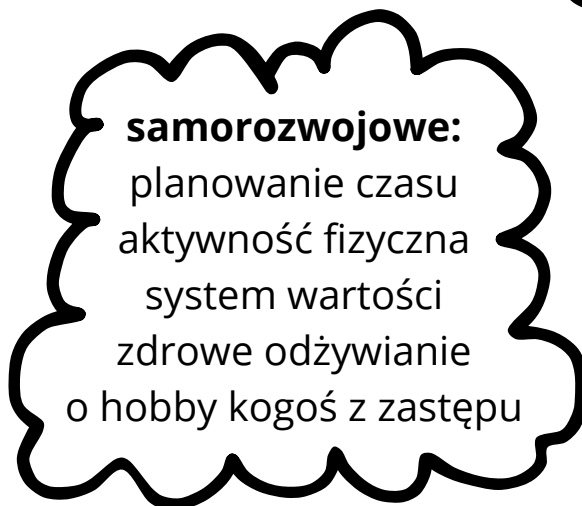
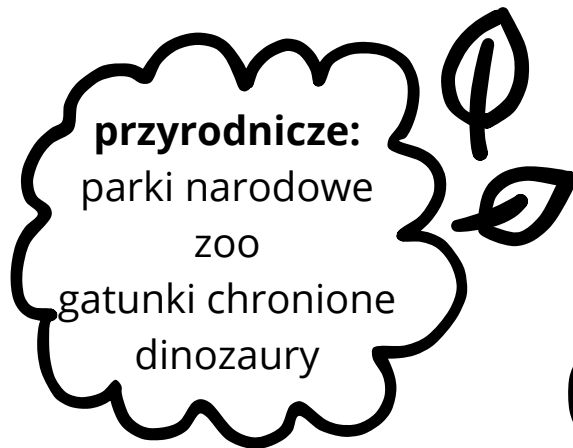
społeczne:
służba (pomoc innym)
sondy uliczne, wywiady
spotkanie z ciekawym człowiekiem
angaż w życie lokalne (np. szkoły)

patriotyczne:
regiony Polski
symbole
narodowe
święta polskie
etnografia Polski

bank pomysłów tematów zbiórek

jak napisać roczny plan pracy?

Warto pisać roczne plany pracy, żeby spojrzeć na zastęp szerzej.

Widać wtedy, ile zbiórek planujecie luźniejszych, a ile bardziej poważnych. Macie wtedy nad tym większą kontrolę; w ferworze roku harcerskiego bardzo łatwo zapomnieć, jakie tematy już były, a jakie jeszcze nie!

Poniżej prezentujemy Wam kilka wskazówek dotyczących pisania PP:

Postarajcie się zaplanować jak najwięcej zbiórek już we wrześniu - ułatwi Wam to pracę w ciągu roku! Pomyślcie o kilku zbiórkach "na zapas" - uratują Was w sytuacjach kryzysowych (np. zapominalstwa).

spytajcie zastęp, jakie tematy zbiórek byłby dla nich interesujący. Harcerki/harcerze najlepiej bawią się na takich ziórkach!

Znajdźcie przestrzeń, żeby nauczyć harcerki/harcerzy, jak robić ziórki!

Warto zapytać kadrę o terminy różnych akcji - bez szczegółów! - ułatwi Wam to planowanie.

Postawcie na różnorodność: wymieniajcie ziórki poważne z luźniejszymi, stacjonarne formy pracy z grami i wycieczkami, działania samemu z działaniami z innymi zastępami...

zastęp i zastępowy oczami rady szczepu

Beata Pozorek (komendantka szczepu)

Zastępowy w kontekście harcerskim pełni znacznie więcej niż tylko rolę organizatora, to nie tylko lider planujący zbiórki, ale przede wszystkim wzór do naśladowania. Jego zadaniem jest nie tylko dostarczanie członkom zastępu wiedzy harcerskiej, ale także rozbudzanie w nich pasji, ciekawości świata oraz ducha przygody.

Zastępowy pełni rolę nie tylko organizatora działań, ale przede wszystkim kształtującego charakter u młodych ludzi. Zastępowy pełni rolę mentora, pomagając harcerzom w zdobywaniu umiejętności, rozwiązywaniu problemów oraz kształtowaniu postaw zgodnych z zasadami harcerskimi. Jest także łącznikiem między zastępem a drużyną harcerską, do której zastęp należy.

Zastęp w harcerstwie to z kolei więcej niż tylko grupa harcerzy. To mini-społeczność, w której uczestnicy nie tylko zdobywają umiejętności harcerskie, ale także kształtują swoje wartości i budują trwałe przyjaźnie. W zastępie każdy odgrywa istotną rolę, a wspólne przeżywanie przygód, podejmowanie wyzwań i osiąganie sukcesów buduje silne więzi, które przenoszą się poza harcerską codzienność.

W zastępie harcerze uczą się nie tylko od zastępowego, ale również od siebie nawzajem. To wspólna wymiana doświadczeń, różnorodność osobowości i wspólne dążenie do celów, co sprawia, że harcerski zastęp staje się istotnym etapem formacji każdego harcerza. To miejsce, gdzie rozwijają się umiejętności społeczne, a wartości harcerskie nabierają życiowego znaczenia, tworząc trwałe podstawy dla dorosłego życia. Zastęp to podstawowa jednostka organizacyjna w harcerstwie, skupiająca zazwyczaj od 6 do 8 harcerzy. Stanowi autonomiczną grupę, której członkowie wspólnie uczestniczą w działaniach harcerskich. Zastęp jest miejscem, gdzie harcerze rozwijają umiejętności interpersonalne, współpracują ze sobą i uczą się samodzielności. W ramach zastępu harcerze mają możliwość zdobywania stopni harcerskich oraz realizacji wspólnych przedsięwzięć.

Michalina Dąbrowska (drużynowa "Pola")

Etymologicznie rzecz biorąc, to są to przymiotniki dzierżawcze, rzadko już występujące w języku polskim. Oznaczają dosłownie kogoś "należącego" do zastępu (podobnie zresztą jak drużynowy/a z drużyną).

Jednak za słowem zastępowy/a kryje się znacznie więcej. Powszechnie padają trzy określenia, które wspólnie mają oznaczać tę funkcję - WÓDZ, WZÓR, STARSZY/A BRAT/SIOSTRA. Można by skupić się na tych trzech przymiotach i je rozwinąć. To jednak, tak myślę, było zrobione tyle razy, że nie ma sensu powtarzać. Lepiej skupię się na tym, co dla mnie osobiście oznacza bycie zastępowym.

Brązowy sznur jest pierwszy poważnym zobowiązaniem w harcerstwie. To pierwszy moment, w którym ktoś (zwykle drużynowy/a) mówi Ci: odpowiadasz, za tę grupę - zastęp, i nie przez jedną grę, bieg na stopień czy inne manewry, tylko na okres nieokreślony. To od ciebie w dużej mierze zależy, jak ta grupa będzie się kształtować, kto będzie do niej należał i co będziecie robić. Zastępowy/a to osoba, która przewodzi swoim harcerzom. Zarówno rzuca im wyzwania, jak i pokonuje te trudniejsze razem z nimi. Organizuje cotygodniowe zbiórki, pomaga zdobywać stopnie, idzie z zastępem na rajd, czy uczy pierwszorocznych/e robić zaciosy.

Zastępowy/a sam(a) jednak się jeszcze rozwija pod okiem drużynowego/ej. Ma jego/jej zwierzchnictwo, co daje przestrzeń na popełnianie błędów i eksperymentowanie. Zastępowy/a ma bardzo trudne zadanie, czasami jest organizatorem/ką, czasami uczestnikiem/czką - w obydwu tych rolach musi sobie radzić.

Drużynowy/a mając 15 czy 30 osób w drużynie, nie będzie w stanie wiedzieć o wszystkich wszystkim, znać wszystkie relacje, konflikty i problemy. Tu z pomocą przychodzi zastępowy/a - to on/ona widzi swój zastęp co tydzień, śpi z nim w namiocie i chodzi na kebaba po zbiórce - zna go od strony, od której drużynowy/a nigdy nie będzie mogła. Nie ma dobrze działającej drużyny, bez dobrze działających zastępów, dlatego na zastępowych spoczywa duża odpowiedzialność.

Jednak brązowy sznur to nie tylko obowiązki i wyzwania - to również przestrzeń do preradzania swoich pomysłów w działania, możliwość wywierania wpływu na zastęp i okres nauki zarządzania swoim czasem.

W skrócie: bycie zastępowym/ą to wspaniały czas, o którym na początku się marzy, później ma się dość, a na końcu pojawia się ogromna tęsknota.

Wojciech Mickiewicz (przyboczny "Sztormu")

Zastępowy to była dla mnie przede wszystkim okazja do nabierania pewności siebie i uczenia się tego, jak funkcjonować również dla innych ludzi. Fajne było poczucie, że z czasem jak zyskuję doświadczenie to jestem w stanie realizować różne pomysły, które mi przyjdą do głowy. Każda mniejsza lub większa rzecz, której nikt inny jeszcze nie zrobił, a ja tak - to była dla mnie super satysfakcja. Chyba tego najbardziej życzę zastępowym, żeby szukali wszystkiego tego, co ich fascynuje i się tym dzielili

Oskar Sakowicz (przyboczny "Sztormu")

Zastępowy - to przede wszystkim osoba, którą szeregowi mogą uznać za przyjaciela oraz mogą poradzić się go, gdy tego potrzebują. Ale jest też przy tym autorytetem, z którego mogą brać przykład

Zastęp - dla mnie zastęp jest przede wszystkim grupą przyjaciół, którzy na zbiórkach wspólnie się bawią i spędzają czas, ale także wykazują się postawą harcerską, np. wspólnie pomagają innym lub pogłębiają swoją wiedzę na temat harcerstwa w Polsce i uczą się przydatnych, życiowych umiejętności

Alicja Oskroba (przyboczna "Róży wiatrów")

Dla mnie zastęp to bardzo specyficzna grupa osób. Z jednej strony, każdy ma tam swoją funkcję. Zastępowa uczy harcerki różnych rzeczy, przygotowuje zbiórki, odpowiada za działanie zastępu, rozwiązuje różne problemy. Spoczywa na niej największa odpowiedzialność szczególnie na początku zastępu. Z drugiej strony są momenty, w których nie wszystko idzie zgodnie z planem. Na zbiórce harcerki mają kompletnie inny pomysł na to co chcą robić (np. zaczynają tańczyć jakieś dziwne tańce) albo coś nie wyjdzie i trzeba improwizować. To też jest dobre, później właśnie najbardziej zapamiętuje się momenty, w których każdy dobrze się bawił jako grupa przyjaciół, łącznie z zastępową. Warto czasem powygłupiać się z zastępem, bo wtedy tworzą się najsilniejsze więzi, ale trzeba to robić w taki sposób, żeby później można było wrócić do normalnego działania.

Leopold Mikienko (przyboczny "Sztormu")

Zastępowy/a to bardzo ważna rola w Drużynie. Tak naprawdę jest to najważniejsza rola. W hipotetycznym przypadku braku drużynowego i przybocznych, zastęp nadal jest w stanie funkcjonować i prowadzić zbiórki. To wszystko dzięki zastępowemu/ej. Autonomia zastępu nie jest jedyną rzeczą, która czyni zastępowego/ą tak ważną postacią w drużynie. Zastępowy/a to osoba która jednoczy wszystkich harcerzy i spaja drużynę w całość. Jest tak, gdyż zastępowy jest nie tylko przywódcą zastępu ale też kolegą, z którym można się podzielić sekretem, osobą która ci pomoże w ciężkiej sytuacji.

Jan Dzedzic (drużynowy "Sztormu")

Wiemy, że zastępowy to wódz, wzór i starszy brat/siostra, ale moim zdaniem to przede wszystkim przyjaciel harcerzy ze swojego zastępu. Osoba, z którą można jednocześnie żartować z głupot i rozmawiać na poważne tematy.

Zastęp to grupa, w której atmosfera sprzyja rozwijaniu się braterstwa i przyjaźni na długie lata. W wzorowym zastępie znajdziemy osoby, które będą pomagały sobie nawzajem w spełnianiu swoich ambicji i marzeń, tych indywidualnych i grupowych.

